ҮҮММҮТ ДЬЫЛГА САҤА КҮҮҺҮНЭН-УОБУНАН!

Барыа дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САРДАҤА

ССКП Өлөөннөөҕү райкомун уонна үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаабыт Советын органа

Орган Оленекского райкома КПСС и районного Совета депутатов трудящихся

Тахсара 11 сыла
№ 1 (1078)
Тохсуннью
3
күнэ
СЭРЭДЭ
1958 сыл
Сыаната 1 харчы

уобалас.
„Олен-
оскуола-
ескай кол-
нньэ об-
гобор ак-
тар, тыа
ын үлэ-
полоругар
пропаган-
мэлдьи-

хоз пар-
этин сек-
Кумадиль-
ин иккис)
уталлары
И. Абды-
рахмано-
бэсиг

ыт-
Ор
үөрэ
ра б
ҕүнэ
өрэ
Оҥу
шил
ган
Өл
Дь
Хар
Су
Ээ
ыһы
үон
75.3
тык
ыыа-
үүгү
тары
ыл-
ехани-
ләр да
күүһү-
ин да бу
ластана
баалар.
Семе-
стров В.
үүллаа-
най бэ-
үгүстүк
баарыс-
иэк Со-
ай дру-
сэтинии
ы бэйэ-
төөх тү-
. Кэлэр
дьоннор
эллэри

ОРОВ,
ктээҕи
ссэйэ.

МЕНОВ.

СОРУКТАРБЫТ УЛАХАТТАР

А. САВВИНОВ,
райсовет исполкомун председателэ.

□

Пятилетка үһүс сыла үүнэ. Үүммүт сылга соруктарбыт улахаттар. Ийэ дойдуга 485 тонна эти, 20 тонна үүтү, ойуур түүлээҕин 160 тыһыынча солкуобайдааҕы бултаан, клеткаҕа нитиллэр кыыллар тириилэрин 93 тыһыынча солкуобайдааҕы туттарар соруктаахпыт. Ити иһиттэн совхоз государствоҕа 470 тонна эти атыылыаҕа, 130 тыһыынча солкуобайдаах ойуур түүлээҕин бултаан уонна клеткаҕа нитиллэр кыыллар тириилэрин 60 тыһыынча солкуобайдааҕы туттарыаҕа. Бу улахан соруктары ситиһиилээхтик толорор туһугар улахан таба 95 бырыһыанын тыыннаах ингиллэхтээх, хас сүүстүү ийэ, сачарыы табаттан совхоз 70 тугуту, оттон колхоз 80 тугуту, хас биирдии фуражнай ынахтан совхоз 1200 киилэ, оттон колхоз 1150 киилэ үүтү ыан, валовойунан 84 тонна үүтү ылыахтаахтар. Оройуон үрдүнэн килләриллиэҕэ уонна 4 үлэлиир миэстэлээх сельскэй маҕаһыын тутуута саҕаланыаҕа. Коммунальнай тэрилтэлэр уонна тупсаран оҥоруу комбината 5 боксалаах гараж тутуутун саҕалыаҕа. Оттон „Ээйик“ колхоз 75 миэстэлээх интерната тутарга былааннанар.

Ити улахан соруктары толорорго дьыл бастакы күннэриттэн ыксары ылсыахха. Туох баар политическай иитэр, тэрийэр үлэ бүтүннүүтэ ити соруктары быһаарыыга туһаайыллыахтаах.

Москва уонна Ленинград коллективтарын бачыымнарынан билигин дойду үрдүнэн пятилетканы 1970 сыл сэтинньи 7 күнүгэр болдьоҕун иннинэ толорор, В.И. Ленин төрөөбүтэ 100 сылын туолуутун дьоһуннук бэлиэтиир иһин социалистическай куоталаһыы киэҥ далаһыннанна. Ити үтүө-кэннээх хамсааһыны оройуоҥҥа киэҥник өйөөһүнү тэрийиэххэ, онно олоҕуран пятилетка үһүс сылын сорудахтарын бары көрдөрүүлэринэн ситиһиилээхтик толоруоҕуҥ!

РАЙСОВЕТ IV СЕССИЯТА

Соторутаабыта оройуон Советын IV сессията буолан ааста. Сессияҕа „1956 сыллаабы оройуон бюджетын туолуутун уонна 1968 сыллаабы бюджетын бигэргэтии туһунан“ райсовет Үпкэ салаатын сэбиэдиссэйэ таб. Васильев Е.В. дакылаатын истэн дьүүллэһилиннэ. Дьүүллэһиигэ 8 депутат тыл эттэ.

Кэпсэппит табаарыстар үп салаатын үлэһиттэрэ бюджетнай тэрилтэлэри сиэтэ суох хонтуруоллуулларын, ревизиялары кэмиттэн-кэмигэр ыыппаттарын ыйдылар. Депутаттар мантан да атын кэккэ итэҕэстэргэ тохтоон тураннар, 1968 сыллаабы оройуон бюджетын биир сакаанан бигэргэттилэр.

Табаһыттар түмсүүлэрэ

Российскай Федерация таба иитиитинэн дьарыктанар хоһуугу уобаластарын, кыраайдарын, республикаларын үлэһиттэрин сүбэ мунньахтара Магадан куоракка буолан ааста. Табаһыттар бу улахан форумнарыгар үс автономнай республика, икки кыраай, сэттэ уобалас уонна түөрт национальнай уокурук бастыҥ табаһыттара, специалистара, салайар үлэһиттэрэ мустан, кэлин икки сылаах үлэ түмүктэрин оҥордулар уонна инники соруктарын быһаарыстылар.

Сүбэ мунньах трибунатыттан ученайдар уонна специалистар, партийнай итиэннэ хаһаайыстыбаннай салайар үлэһиттэр тыл эттилэр. Мустубут дьон дойду бастыҥ табаһыттарын кэпсээннэрин кэрэхсээн иһиттилэр.

Октябрьскай революция орденынан Российскай Федерацияны наҕараадалыыр туһунан сураҕы уобаластар, кыраайдар уонна республикалар табаһыттара улахан үөрүүнэн иһиттилэр. Сүбэ мунньах кыттыылаахтара ити үрдүк наҕараадаҕа эппиэттээн, пятилетка сорудаҕын болдьоҕун иннинэ—1970 сыл, сэтинньи 7 күнүгэр толорорго РСФСР бары табаһыттарыгар Ыҥырыы ыыппыннылар.

ТАБА ИИТИИТИГЭР—ӨССӨ ҮРДҮК КӨРДӨРҮҮЛЭРИ!

Табаһыттар Магадан куоракка буолан ааспыт сүбэ мунньахтарыгар ыҥырыыларыттан бэчээттиибит

Күндү табаарыстар! Төрөөбүт Российскай Федерациябыт Октябрьскай революция орденынан наҕараадаламмытынан өрө күүрдүллэн уонна ис кыахтарбытын толору туһанан таба иитиитигэр хамсатыылаах социалистическай куоталаһыыны киэҥник тэнитиэҕиҥ диэн биһиги эһигини ыҥырабыт. Онуоха биһиги барыбыт таба ахсаанын әлбэгиигэ, этин ылыыны үксэтиигэ пятилетка былаанын толорор уонна аһары толорор соругу туруорунуохтаахпыт.

Табаһыттар, специалистар, колхозтар уонна совхозтар салайааччыларын сүрүн кыһамньыларын таба иитиитигэр ордук хаачыстыбаннай көрдөрүүнү ситиһэргэ туһаайабыт.

—улахан таба сүтүгэ суох иитиллиитин 94—95 бырыһыантан, тугут дьылабыайын 76—78 бырыһыантан түһэримиэххэ;

—таба тыыннаах ыйааһынын үрдэтиэххэ, государствоҕа атыыланар таба 90 килограмтан, биир саһыгар диэри саастаах кыра таба 40—50 килограмтан итэҕэһэ суох, буоларын ситиһиэххэ;

—племенной үлэни тупсарыахха, хаһаайыстыба ахсын племенной стадалаах буолуохха, олорго билиҥҥи зоотехническай наукаҕа олоҕурбут үлэни тэрийиэххэ;

—хаһаайыстыба барыта мэччирэҥи үрдүк көдьүүстээхтик туһаныахтаах, ол иннититтэн мэччирэҥи солбуйан туһаныыны, ойуур баһаарыттан кыраҕытык көмүскээһини олохтуохтаах;

—ордук улахан кыһамньыны тайҕа зоналарыгар мэччирэҥ кэлим массивтарын уочараттаан туһаныыга туһаайыахха;

—производствоны сөптөөхтүк тэрийии суотугар бородууксуйаны ылыыга үлэ уонна материальнай ороскуоттары бары өттүнэн куччатыахха, бородууксуйа себестоимоһын намтатыахха, таба иитиитэ барыстаах буоларын үрдэтиэххэ;

—биригээдэлэргэ үлэ тэрээһинин әбии тупсарыахха, зоотехническай уонна ветеринарнай былааннаах дьаһаллары наука ситиһиилэригэр, бастыҥ опыкка олоҕуран хайаан да олохтуур буолуохха.

Хотугу таба иитиитин бастыҥнарын мунньаҕа маннык дьаһаллары ылары наадалааҕынан ааҕар:

—таба иитиитигэр техника күүһүн туттууну кэҥэтии, механическай уонна салгынынан сылдьыһыы транспорын сайыннарыы, сибээс средстволарын, электрификацияны күүһүрдүү;

—таба иитиитин үлэһиттэрин культурнай-бытовой усулуобуйаларын салгыы тупсарыы, киниилэри наадалаах табаардарынан хааччыйыы уонна әминэн көмөлөһүүнү күүһүрдүү;

—таба иитиитигэр научнай-чинчийэр үлэ тупсуута, табаны әмтээһинигэ уонна некробациллез, бруселлез, атын ыарыылартан сэрэнэр профилактиканы научнай төрүттээхтик быһаарыы, куйуктаны уонна үөҥү-көйүүрү утары охсуһууну тосту күүһүрдүү.

ХОТУГУ таба иитиитин бастыҥнарын сүбэ мунньахтарын кыттыылаахтара бары табаһыт бостууктары биригэдьиирдэри колхозтар председателлэрин, совхозтар директордарын уонна тыа хаһаайыстыбатын специалистарын биэс сыллаах былаан соруктарын болдьоҕун иннинэ толорор иһин, советскай норуот олоҕор кэрэ-бэлиэ датаны—В.И. Ленин төрөөбүтэ 100 сылын туолуутун дьоһуннаахтык көрсөр иһин актыыбынай үлэҕэ турунарга ыҥыраллар.

Чэйиҥ, үлэҕэ, күндү табаарыстар! Таба иитиитин салгыы сайыннарар иһин, үлэҕэ саҥа ситиһиилэр иһин!

(Ыҥырыы таба иитиитин бастыҥнарын сүбэ мунньаҕар ылылынна).

Төрөппүттэргэ сүбэ

ОҔОНУ ИИТИИГЭ РЕЖИМ СУОЛТАТА

ОҔО РЕЖИМЭ

Оҕону сөптөөхтүк иитии — бу төрөппүт, общественность бүттүүнүн дьыалата. Оҕону кыра эрдэҕиттэн бэрээдэккэ, күннээҕи режими тутуһуннара үөрэтии улахан суолталаах. Күннээҕи режим — бу оҕо көрсүү-сэмэй дьиссипилиинэлээх буоларын сүрүн төрүтэ.

Дьиэ кэргэн да олоҕор биир халыыпка кутуллубут курдук режим олохтоноро табыллыбат. Маныаха оҕолор саастара, дьоҕурдара, төгүрүктээн турар эйгэ, дьиэ улахана-кырата, дьукаахтар әбэтэр ыаллар, бүүс-бүтүннүүтэ учуоттаныллыахтаах. Элбэх оҕолоох ыал режимэ, биир оҕолоох ыал режимиттэн эмиэ туспа. Кыра оҕо режимэ улахан оҕо гиэниттэн атын. Онон оҕо режимэ уларыйа туруохтаах.

Маннан аллара кыра уонна обургу оҕолор режимнэрин туһунан суруйуохпут.

КЫРА ОҔО РЕЖИМЭ

Кыра оҕоҕо ыраастык туттуу режимэ олохтонор. Онно киирэллэр: суунуу, баанньыктаныы, таҥаһы хомуйуу, хос, утуйар таҥас, сэгуол ыраас буолууларын ситиһии. Итиллэри тутуһуну курууттун кэтээн көрүү, бириэмэтигэр көмөлөһүү, ыйан биэрии, үчүгэй хаачыстыбалаах үлэ түмүгүн оҕоттон ирдээһин наада. Ити курдук бэрээдэк сөптөөхтүк олохтонноҕуна оҕо улам ырааска тардыстар, үлэни таптыыр буола үөрэнэр. Ол аата ити маҥнайгы режим сыалын ситиспит. Аны саҥа режими онорон ону толорторуллар. Ону биир күнүнэн буолбакка сыыйа ыытыллар. Саҥа режим кэргэн олоҕун-дьаһаҕын көрүнэр сөп түбэһинэрэн арыый ыараан биэриэхтээх. Оҕо дьиэтээҕи режимигэр ордук сарсыарда туруу, киэһэ утуйуу чуолкай бириэмэтин олохтооһун, бэйэни ыраастык туттуу, таҥаһы уларыттар кэм, олорор дьиэ мала ханна турар буолуохтааҕын билии, оҕоҕо бэрт кыра саастыттан умывальнигынан, уборнайынан, электрическэй уотунан сатаан туһаныы, остуолга олоруу уонна аһаахын бэрээдэгэ чуолкайдык олохтоноро ирдэнилляр.

ОБУРГУ ОҔО РЕЖИМЭ

Оҕо улаатан истэҕин аайы табаарыстарыгар тардыстар, коллектив ортотугар сылдьыан баҕата улаатар. Өскөтө оҕо дьиэтигэр сөптөөх иитиини ылбыт буоллаҕына коллектив ортотугар туох да куһаҕаны оҥоруо суоҕа. Холобур, кимиэхэ да кистэлэҥ буолбатах үгүс ыаллар кылаас салайааччылара уонна учууталлар сүбэлиир күннээҕи режимнэрин толоро сатаабаттар. Оннооҕор сорох төрөппүттэр: „Биһиги ханнык да режимэ суох иитиллибиппит да син дьон буолан сылдьабыт, атыттартан куһаҕана суох үлэлибит“ диэччилэр. Төрөппүт оҕотун режимин олохтооһунуга итинник сыһыаннастаҕына оскуола оҕоттон режими тутуһууну ирдиригэр хайдыһыы тахсар. Сорох ыалларга иккис сменаҕа үөрэнэр оҕолор сарсыарда бэйэлэрэ сөбүлүүлляринэн тураллар, киэһэ эмиэ биир кэмнэ утуйбаттар. Ити — оҕо хаһан оонньоон бүтэн кэлэриттэн тутулуктаах буолан тахсар. Ити сыыһа.

Өскөтө үөрэнээччи дьиэтигэр тустаах сорудаҕа суох буоллаҕына, үөрэх кэннитэн илляҥ кэмин наар сүүрэн-көтөн эбэтэр доҕоругар туһата суох кэлэн-баран аһарар. Үөрэнээччи илляҥ кэмин ити курдук атаарыта хас биирдии төрөппүтү долгуппат буолуон сатаммат. Үөрэнээччи оскуолаҕа 5-8 чаастан ордук сылдьыбата биллэр ээ. Онон үөрэнээччилэр уруок кэнинээҕи илляҥ бириэмэлэрин сөптөөхтүк атааралларын төрөппүттэрэ күннэтэ хонтуруоллуохтаахтар.

Онон оҕону көрсүө-сэмэй дьиссипилиинэлээх, режими сөпкө тутуһар гына иитии хас биирдии төрөппүт саамай сүрүн иэһэ буоларын умнумуохха.

Е. ПАВЛОВА,
орто оскуола учууталынсата.

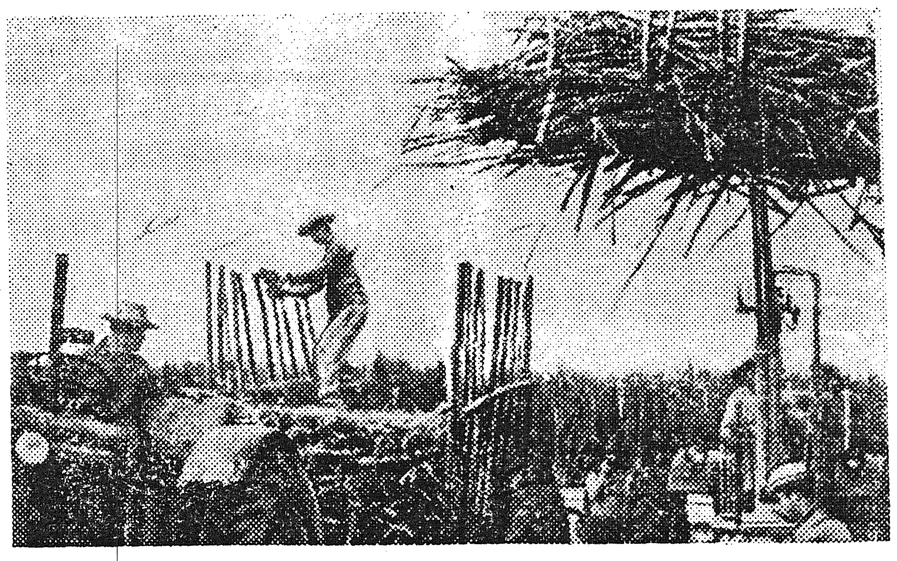

★

Снимоктарга: Үөһэ — техника күүһүнэн саахар тростнигын хомуйуу. Уҥа — саахар тростнига толору тиэйиилээх массыыналар „Борис Лунис Санта Колома“ (Гавана провинция) заводка тиһигин быспакка субуллаллар.

США фэтохрониката.

★

КУБА СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЙ РЕСПУБЛИКАТА. 1959 сыл ТОХСУННЬУ 1 күнэ КУБА НОРУОТУН БОСХОЛОНУУТУН КҮНЭ

★

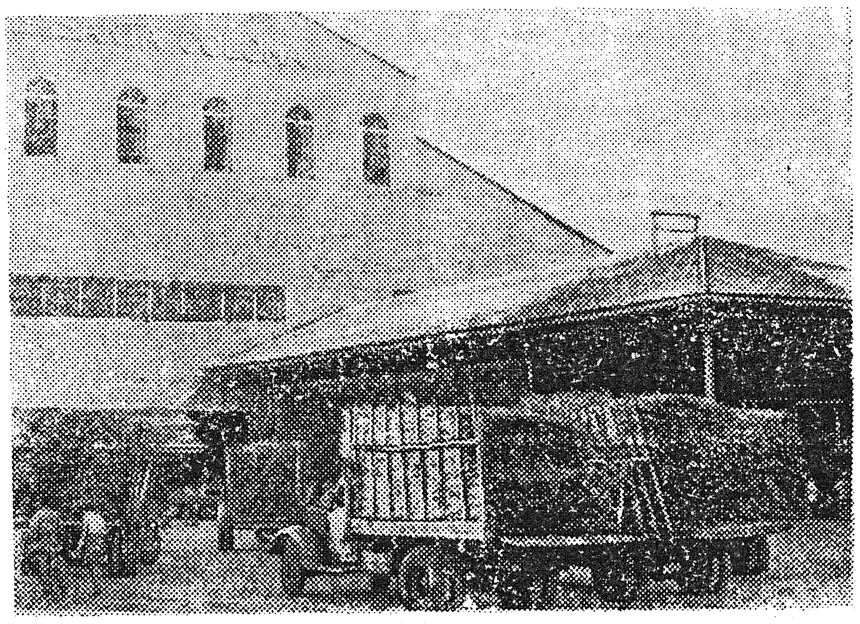

Архив — норуот уурумньута

Киһи-аймах үлэтин, билиитин-көрүүтүн үйэттэн-үйэҕэ тиэрдэр уурумньунан архив буолар. Төһө элбэх архивтаах да, ол дойду билиитэ соччонон баай, культурата үрдүк буолар.

В.И. Ленин өссө Советскай Россия дьылҕата быһаарыллар ыар кэмнэригэр, 1918 сыллаахха, бэс ыйын 18 күнүгэр „Архивтары биир государственнай архивнай фондаҕа уларытан тэрийэр туһунан“ декреккэ илии баттаабыта. Бу декрет быһыытынан бары государственнай тэрилтэлэр ханнык да дьыаланы көҥүлэ суох ыһаллара-тоҕоллоро, сүгэ рэллэрэ, суох гыналлара булгуччу бобуллубута. Онон ыраахтааҕылаах Россияттан элбэх баай архивнай нэһилиэстибэ хаалларыллара хааччыллыбыта.

Быйыл, 1968 сыл бэс ыйын 18 күнүгэр „Архивтары биир государственнай фондаҕа уларытан тэрийэр туһунан“ декрет тахсыбыта 50 сылын туолар. Республика архивтарын үлэһиттэрэ бу юбилейы ситиһиилээхтик, чиэстээхтик көрсөргө бэлэмнэнэллэр. Оройуоннааҕы архивтар „Туйгун үлэлээх архив“ диэн ааты ылларга, оттон архивистар „Коммунистическай үлэ ударнига“ диэн ааты ылар иһин охсуһаллар.

Саха АССР Киин Государственнай архива Российскай Федерацияҕа биллэркөстөр, биир бөдөҥ, кырдьаҕас научнай тэрилтэ буолар. Кини оройуоннардааҕы архивтартан сыаналаах документтарынан бэйэтин фондатын салгыы байытына турар. Оттон оройуоннай архивтар тэрилтэлэргэ, колхозтарга, совхозтарга сытар наадалаах документтарынан бэйэлэрин фондаларын хаҥатыналлар. Тэрилтэлэртэн тутуллубут документтары мунньан, ырытан баран, сөптөөх кэмэ кэллэҕинэ, Якутскайдааҕы Киин государственнай архивка туттараллар.

Өлөөн оройуонун архивыгар советскай кэмнэ оройуон сайдыытын, саҥа социалистическай олоҕу тутууга ыытыллыбыт үлэлэри көрдөрөр баай матырыйаал баар. Саҥа колхозтары тэрийии, киниэлэри тэрилтэхаһаайыстыба өттүнэн бөҕөргөтүү, кэлин сылларга бөдөҥсүтүү, ону тэҥэ оройуон культурата-экономиката чэчирии сайдыытын туоһулуур, Өлөөн оройуонун үлэлээн иитиллээччилэрэ 1941-1945 сыллардааҕы Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэриигэ тыылга хорсуннук үлэлээн фронҥа элбэх көмөҥү онорбуттарын, тэрийбиттэрин көрдөрөр дьоһуннаах документтар бааллар.

Сотору кэминэн Өлөөн оройуонун архива бэйэтэ муспут документтарын Саха АССР Киин государственнай архивыгар туттарыахтаах. Билиҥҥи туругунан, бу дьыалаҕа бэлэмнэнии үлэ мөлтөхтүк ыытыллар. Оройуоннай архив сөптөөх дьиэнэн-уотунан хааччыллыбатах. 1956 сылтан оройуоннааҕы архивка түптээн үлэлиир киһи суох буолбут. 1967 сыл ыам ыйын 5 күнүттэн архив үлэһитэ суох турар.

Сүнньүнэн, архивка райсовет отделларын, суут уонна прокуратура дьыалалара тутуллубуттар. Киирэр документтар тэрилтэлэриттэн тус-туһунан наарданыллыбаттар әбит.

И. АРХИПОВ,
архивнай отдел инспектора.

(Бүтүүтүн аныгы №-гэ көр).

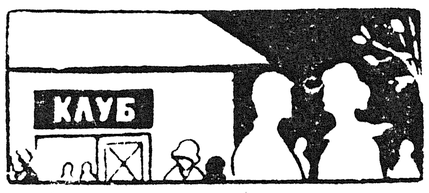

Нэһилиэнньэ биһириир

Комсомол райкомун уонна культура оройуоннаагы отделын көҕүлээһиннэриттэн Егор Иванов салайааччылаах агитбригада Дьэлиндээҕэ кэлэн 4 төгүл концерт көрдөрдө.

Сельскэй кулуупка туруоруллубут саҥаттан-саҥа программалаах 3 концертары нэһилиэнньэ улаханнык астынан туран көрдө уонна көрөөччүлэр бэйэлэрин истиҥ махталларын эттилэр.

Ордук М. Иванова индийскэй үҥкүүнү С. Фадеева, Т. Петрова, А. Петрова биирдиилээн ырыалары толоруулара улахан биһирэбили ылла. П. Ойуунускай „Оҕоҕо баҕарбыт“ диэн пьесатын 1-гы көстүүтүгэр уонна „Күөх көппө“ трагедиигэ Эдуард Семенов олус итэҕэтиилээхтик ооньоото, кини бэйэтин талааныи иникитин да лампа сайыннарарга дьоҕурдаабын көрдөрдө.

Агитбригада кыттыылаахтарыгар памятнай вымпелы уонна биирдиилээн толсрооччуларга махтал суругу маҥнайгы сүһүөх партийнай тэрилтэ уонна нэһилиэк Советын ааттарыттан А. Семенов туттартаата уонна кинилэр үлэлэригэр, айар талааннарыгар өссө улахан ситиһиилэри баҕарда.

Дьэлиндэ нэһилиэгин олохтоохторо оройуон киниттэн инникитин да үчүгэй бэлэмнээх кэлэн концерт көрдөрөллөрүгэр уонна кэлэр өттүгэр кыттааччытын ахсаанын төһө кылларынан элбэтиннэрэллэригэр баҕаралларын туһунан эттиллэр.

П. АНДРЕЕВ.

Хабаайыы

ХАРЫЙАЛААХ

Харыйалаах отделениетын салайааччылара ирдэспэттэрин туһанан сорох сahаанньыттар киирбит маһы әрбээн баран туруорбаттар, онон мас кууба барыллаан быһаарыллар.

Маннык быһыы Харыйалаах начальнай оскуолатыгар (сэбиэдиссэй Каратаева В.Е.) салҕанан барар. Итинник барыллаан тутууга үксүн итэҕэс кээмэйдээх мас үрдэтиллэн тутуллар.

Инникитин әрбэммит мас туруоруллан әрэ баран тутуһуллуутун тэрилтэ барыһалайааччылара толоруох тустаахтар.

И. НИКОЛАЕВ,
Харыйалаах.

Редактор Г. М. СЕМЕНОВ.

РЕДАКЦИЯ ААДЫРЫҺА: Саха АССР, Өлөөн бөһүөлэгэ, Октябрьскай уулусса 16 №-рэ. Телефон—51

Өлөөн оройуонунаагы типография Тахсар ахсаана 479 Сакааһын №-рэ 1